

Nieuwsbrief 1 – oktober 2012

voor besturen van lidorganisaties

Verschijnen Nieuwsbrief

Vanaf heden zal elke twee maanden (of vaker als de situatie daartoe aanleiding geeft) een elektronische Nieuwsbrief verschijnen voor de besturen van de aangesloten KNVWS-organisaties. In deze brief vindt u aankondigingen, mededelingen van het bestuur en verwijzingen naar handige documenten en andere informatie die het werk van uw bestuur kunnen ondersteunen. Het KNVWS-Bestuur hoopt daarmee de banden tussen de organisaties te verstevigen en de toegevoegde waarde van de hoofdvereniging te vergroten.

- ➔ Mocht u zelf mededelingen hebben die u aan andere organisaties bekend wil maken via deze Nieuwsbrief, stuur de informatie dan naar de secretaris, Jan de Boer. Op 17-12 sluit de kopij voor de volgende Nieuwsbrief.

Bezoek het KNVWS-Symposium over Exoplaneten

Het jaarlijkse KNVWS publiekssymposium vindt plaats op 1 december aanstaande. Thema: Exoplaneten. Plaats en tijd: Educatorium Utrecht, 10.00 – 17.00 uur. Toegangsprijs voor leden / medewerkers die bij uw organisatie zijn aangesloten: € 25,- (normaal € 35,-). Aanmelden verplicht, via Stichting De Koepel. Bij de toegangsprijs is een lunch inbegrepen, evenals koffie/thee. Het symposium wordt georganiseerd samen met SRON Netherlands Institute for Space Research.

- ➔ Kijk voor meer informatie in de bijlage van deze Nieuwsbrief en op de website van De Koepel” www.dekoepel.nl
- ➔ Breng het symposium zo snel mogelijk onder de aandacht van uw leden / medewerkers!!!

Exponeren tijdens het KNVWS-Symposium

Evenals voorgaande jaren is het mogelijk om uw organisatie te presenteren aan de deelnemers. Dit is kosteloos. Aanmelden is verplicht via Stichting De Koepel (edwin@dekoepel.nl) met een cc naar de KNVWS-voorzitter (despil@planet.nl). Opbouw is vanaf 08.00 uur, afbouw na afloop van de theepauze. Zorg zelf voor verlengsnoeren en dergelijke. Tafels kunnen worden geregeld (meestal zijn twee tafels voldoende, geef aan als er iets meer nodig is). Per exposerende organisatie mogen maximaal twee personen gratis deelnemen aan het symposium, onder de voorwaarde dat zij zorgen voor tijdige opbouw en afbouw (om 17.00 uur moeten we de locatie leeg opleveren). Vermeldt bij de aanmelding de namen!

- ➔ Neem snel een besluit over het exponeren en verstuur de aanmelding.
- ➔ De expositie is niet-commercieel van opzet; beperkte verkoop voor de eigen kas is toegestaan. Dit geldt ook voor kleine zelfstandigen.

Dienstverlening vanuit de KNVWS

Zoals bekend is de KNVWS omgevormd tot een federatie van aangesloten organisaties, nu ruim 50 in getal. Nu deze reorganisatie is afgerond, heeft het Bestuur zich beraden over het intensiveren van de dienstverlening aan de lid-organisaties. Het betreft onder andere:

- ➔ Ondersteuning bij het opzetten van jeugdactiviteiten, vanuit de JWG
- ➔ Advisering en ondersteuning bij het opzetten van regionale activiteiten
- ➔ Nieuwe opzet van de structuur en werkwijze rond consuls in het KNVWS-bestuur
- ➔ Beschikbaar stellen van draaiboeken en presentaties

Dit alles uiteraard naast bestaande zaken als symposia, landelijke amateurbijeenkomsten, beperkte projectsubsidies, de Dr. J. van der Biltprijs, de Hugo v Dr. J. van van Woerdenprijs en dergelijk. De volgende Nieuwsbrief bevat nadere mededelingen en praktische verwijzingen.

Goirle Astrodag op 10 november a.s. met uitreiking Dr. J. van der Biltprijs

Op 10 november aanstaande vindt de traditionele najaarsbijeenkomst plaats in Goirle. Tal van amateurastronomen uit onze lid-organisaties presenteren hun werk en resultaten. De dag is een mooi moment om contacten aan te halen en ... nieuwe contacten te leggen. Mogelijk ziet en hoort u een geschikte spreker voor de eigen organisatie. Of ziet u een stukje amateuronderzoek wat ook geschikt kan zijn voor de eigen sterrenwacht of vereniging. Plaats: Mill-Hill College, Venneweg 42. Tijd: 10.00 – 17.30 uur. Kosten: € 12,50, inclusief lunch.

Tijdens de bijeenkomst ontvangt Marco Langbroek de Dr. J. van der Biltprijs en zal hij een voordracht houden over zijn werk.

- ➔ Wijs uw leden / medewerkers op deze mooie bijeenkomst
- ➔ Aanmelden bij Ton Spaninks tspaninks@gmail.com, Gen. De Wetstraat 31, 5201 TK Tilburg, Telefoon 013 542 2534
- ➔ Schrijf het bedrag over op rekening 1033 33509 ten name van H. Rutten, Astroweekend.

Algemene ledenvergadering 2013

Op 18 mei 13.30 uur is de Jaarvergadering bij het KNMI, De Bilt. U kunt daar een of twee bestuursleden of gemachtigden naar afvaardigen. De agenda bevat behalve huishoudelijke punten ook altijd een of meer interessante presentaties.

Kalender

Geef voor de kalender van landelijke activiteiten in de KNVWS uw (geplande) data door aan de secretaris. Doel: voorkomen dat geïnteresseerden een activiteit moeten missen door samenloop. (<http://www.astro.rug.nl/~nvws/kalender.htm>)

Redactie Nieuwsbrief

Jan de Boer, secretaris

Niek de Kort, voorzitter

Exoplaneten

Jaarlijks Symposium van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde (KNVWS), georganiseerd in samenwerking met het Netherlands Institute for Space Research (SRON)

Datum

Zaterdag 1 december 2012, 09.00 – 17.00 uur.

Plaats

Educatorium, Universiteitscentrum De Uithof, Leuvenlaan 19, 3584 CE Utrecht. Vanaf het Centraal Station te bereiken met buslijn 11 of 12, richting De Uithof UMC/AZU. De rit duurt circa 20 minuten. Uitstappen bij bushalte Heidelberglaan. Loop vanaf de bushalte een stukje terug en neem de eerste weg naar rechts, de Genèveaan. Aan het einde, op de hoek met de Leuvenlaan, ligt het Educatorium. Looptijd circa 5 minuten. Parkeren kan in de onmiddellijke omgeving van het Educatorium, en iets verderop bij de hoek van de Leuvenlaan en de Sorbonnelaan. Op zaterdag is het parkeren gratis.

Programma

- 09.00 -- Ontvangst en registratie, koffie en thee, bezoek expositie
- 10.00 -- Opening
- 10.15 -- Ochtendvoordrachten
- 12.15 -- Lunchpauze, bezoek expositie
- 13.15 -- Middagvoordrachten
- 15.00 -- Korte pauze met koffie en thee, bezoek expositie
- 15.15 -- Slotvoordracht
- 16.15 – Vragen en antwoorden
- 17.00 -- Sluiting

Prijs

Het symposium is voor iedereen toegankelijk; de entreeprijs is € 35,-. Leden van bij de KNVWS aangesloten organisaties, de NVR, de VWK, de NVBM en de VVS betalen € 25,-. Studenten, scholieren (op vertoon van kaart), JWG- en JVS-leden betalen €15,-. De prijs is inclusief koffie/thee en een lunch.

Aanmelden

Aanmelding vooraf is nodig in verband met de plaatsruimte en het reserveren van de lunch. Stuur een email naar symposium@dekoepel.nl of een briefje naar Stichting 'De Koepel', Zonnenburg 2, 3512 NL Utrecht. Bellen kan ook via 030-2311360. Vermeld bij de aanmelding 'Symposium KNVWS 2012' en uw naam, adres, telefoonnummer en bij voorkeur uw e-mail adres. Komt u voor een gereduceerd tarief in aanmerking, geef dan aan van welke organisatie u lid bent.

Betaling

Betaal **vooraf** door overschrijving van het entreegeld op bankrekening 3191545 van de Stichting 'De Koepel', te Utrecht, o.v.v. 'KNVWS-symposium 2012'. Voor betalingen vanuit het buitenland: IBAN NL36INGB0003191545, BIC INGBNL2A. **Uw inschrijving is pas definitief nadat uw betaling is ontvangen.**

Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde

Secretariaat: Drs. J.A. de Boer, Prinses Irenelaan 1, 9765 AL Paterswolde, telefoon (050) 3094290
E-mail: j.a.de.boer@rug.nl, website: www.sterrenkunde.nl, K.v.K. Utrecht en Omstreken 40477437

Exoplaneten

Zijn wij alleen?

Zijn wij alleen in het heelal? Die vraag houdt de mensheid al duizenden jaren bezig. Voor het begin van onze jaartelling discussiëren Griekse filosofen er al heftig over. Ze worden het niet eens. En ook vandaag de dag weten wij het antwoord niet. Mensen die er van overtuigd zijn dat het heelal wemelt van leven wijzen op de enorme hoeveelheden sterren, het overal voorkomen van geschikte stoffen en het feit dat de gedachte unieke plaats van de aarde steeds weer verbeelding blijkt te zijn. En er komen steeds meer aanwijzingen dat ook in ons zonnestelsel er kansen zijn dat op bepaalde plaatsen leven kan bestaan. Sceptici zijn er ook. Die wijzen er op dat het maar liefst 4,5 miljard jaar heeft geduurd voordat de aarde een levensvorm voortbracht die de vraag kon stellen. Ze leggen ook uit dat de evolutie op aarde een soort achtbaanrit is geweest. Pas na verschillende perioden van levensexplosies en massaal uitsterven komt de mens op het toneel. En het is helemaal niet zeker dat hij planeet aarde tot een stabiele en langdurig bewoonbare woonplaats zal weten te bewaren. Uitputting van grondstoffen, vervuiling en onderlinge oorlogen stemmen niet gunstig. Intelligent leven is op zijn hoogst een snel voorbijgaand verschijnsel, zo beweren de sceptici. De discussie komt helaas niet veel verder als er geen concrete bewijzen worden geleverd.

Stroomversnelling

Buitenaards leven vestigt zich hoe dan ook in een geschikte leefomgeving: een planeet met voldoende voorraden op een geschikte afstand van de centrale ster. Hebben andere sterren ook planeten, zoals de zon? Twintig jaar geleden nog maar, heeft die vraag als antwoord: we denken van wel maar er is er nog geen een gevonden. Vandaag de dag kennen we het bestaan van bijna 1000 planeten buiten het zonnestelsel. We zien ze vrijwel allemaal op een indirecte manier. Ze laten hun moederster wat heen en heer schommelen, of ze veroorzaken periodiek een minieme gedeeltelijke sterverduistering. Soms vallen ze op door exotische verschijnselen als het tijdelijk helderder worden van een achtergrondster, via de zwaartekracht lens van de planeet. De verzameling exoplaneten die we kennen is niet representatief voor de echte verdeling. Door beperkingen in waarneemtechnieken zien we het topje van de ijsberg. Daarin zitten veel zware 'Jupiters' die vlak om hun ster draaien en super heet zijn. Onbewoonbaar. Maar er zijn ook al wat 'super aardes' ontdekt waarvan een enkeling op een voor leven geschikte afstand draait van zijn ster. En in een enkel geval is het met behulp van nieuwe technieken gelukt om een exoplaneet ook direct waar te nemen. Een klein lichtpuntje naast een verblindend fel schijnende ster. Vrijwel dagelijks worden nieuwe kandidaat-exoplaneten ontdekt.

Omstandigheden

De ontwikkeling van (ruimte)technologie maakt het binnenkort mogelijk om onze omgeving in het Melkwegstelsel systematisch af te zoeken naar exoplaneten. Behalve dat we weten in welke baan zo'n planeet loopt en wat de omlooptijd is, kunnen we dan ook meer zeggen over de omstandigheden op zo'n planeet. Er ontwikkelt zich een nieuw vak: vergelijkende planetologie. Welke stoffen zitten er in de atmosferen van exoplaneten? Kunnen we iets meten van het oppervlak? Zien we kenmerken die wijzen op ... het bestaan van leven?

Verschillende aspecten rond exoplaneten komen aan bod in het recente themanummer (september 2012) van Zenit. Maar er is veel meer over dit fascinerende onderwerp te melden. Het KNVWS Symposium 2012 geeft ruimte aan verschillende astronomen die ons meenemen in hun onderzoek. Vakastronomen maar ... ook amateurastronomen houden zich bezig met het waarnemen van exoplaneten. Het Symposium biedt een dag vol verbazing over wat we al weten. Over wat voor technieken we voor het onderzoek (gaan) gebruiken. En over wat ons misschien te wachten staat. Voor het volgen van de presentaties is geen bepaalde voorkennis nodig. Interesse en nieuwsgierigheid is voldoende. Schrijf snel in en ... mis het niet!

Niek de Kort

KNVWS – voorzitter